

A KÚRIA mint felülvizsgálati bíróság

Kfv.I.35.733/2012/6.szám

A Kúria a ... jogtanácsos által képviselt felperes neve felperesnek a dr. Terjék Tímea jogtanácsos által képviselt Nemzeti Adó- és Vámhivatal Kiemelt Adó- és Vám Főigazgatósága alperes ellen adóügyben hozott közigazgatási határozat bírósági felülvizsgálata iránt indult perében a Fővárosi Törvényszék 2012. június 28-án kelt 27.K.31.892/2011/11. sorszámu jogerős ítélete ellen az alperes részéről 12. sorszám alatt benyújtott felülvizsgálati kérelem folytán, az alulírott napon - tárgyaláson kívül - meghozta az alábbi

ítéletet:

A Kúria a Fővárosi Törvényszék 27.K.31.892/2011/11. számú ítéletét hatályon kívül helyezi, és a felperes keresetét elutasítja.

Kötelezi a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az alperesnek 300.000 (háromszázezer) forint együttes elsőfokú és felülvizsgálati perköltséget.

Kötelezi a felperest, hogy fizessen meg az államnak - külön felhívásra - 900.000 (kilencszázezer) forint kereseti és 1.740.000 (egymillió-hétszáznegyvenháromezer) forint felülvizsgálati eljárási illetéket.

Ez ellen az ítélet ellen további felülvizsgálatnak helye nincs.

I n d o k o l á s

A felperes a családi gazdálkodók és más mezőgazdasági kis- és középüzemek kedvezményes hitelezéséhez kapcsolódó kamattámogatásról és állami kezességvállalásról szóló 317/2001. (XII.29.) Kormányrendeletre (továbbiakban Kormányrendelet) alapítottnan állami készfizető kezesség beváltását kezdeményezte a képviselőletében eljáró ... Rt. és D. Gy. között 2002. július 18. napján megkötött hitelszerződés alapján biztosított 29.000.000 Ft összegű rulírozó hitellel kapcsolatban. A felperes 2010. augusztus 17-ei kérelmében a fennálló tőketartozás összegét 29.000.000 Ft-ban, a kezesség beváltási igényét 17.400.000 Ft-ban jelölte meg.

Az adóhatóság az állami garanciabeváltáshoz kapcsolódóan ellenőrzést végzett. Ennek eredményeként hozott első fokú határozat a felperes kérelmét elutasította. Rögzítette, hogy a felperes nem

járt el kellő gondossággal a hitelkérelem elbírálásánál, mert a beszállítói és felvásárlói szándéknyilatkozatok, valamint a szerződések hiányában az adós tényleges piacait nem tudta felmérni, továbbá a hitelkérelem nem tartalmazta az adós piaci stratégiáját és jövőbeli terveit, melyből azt sem lehetett megállapítani, hogyan kívánja családi gazdaságának versenyképességét javítani, bevételeit növelni, illetve hitelét visszafizetni. Ezen túlmenően az adós a hitelt többek között bér-és járulék megfizetésére kívánta felhasználni, melyre azonban forgóeszközhitel nem nyújtható a számvitelről szóló 2000. évi C. törvény (továbbiakban Sztv.) 28. § (1) bekezdése alapján.

A felperes fellebbezése folytán eljáró alperes a 3669475488 számú határozatával az első fokú határozatot helybenhagyta. Kiemelte, hogy a felperes azért nem jogosult az állami készfizető kezesség érvényesítésére, mert a kötelező szakmai gondosságot nélkülözte eljárása során, az adós által szolgáltatott ellentmondásos információkat befogadta anélkül, hogy elemezte volna a hitelkérelem megalapozottságát, továbbá a szerződés tartama alatt nem kísért figyelemmel és nem dokumentálta a szerződésben foglalt feltételek megvalósulását, az adós pénzügyi-gazdasági helyzetének alakulását. A hitelt egyszerűsített hitelbírálati rendben helyezte ki annak ellenére, hogy a Kormányrendelet erre nem ad lehetőséget. A felperes a hitel utógondozása során a hitelszerződésben foglaltak ellenére a hitelcél ellenőrzéséhez számlákat nem kért be, az adós okmányaiba nem tekintett be, valamint 2008. évig nem végzett helyszíni ellenőrzéseket, adóminősítést és a hitel cél szerinti felhasználását semmilyen nem módon nem ellenőrizte.

A felperesi kereset folytán eljáró Fővárosi Törvényszék jogerős ítéletével az alperesi határozatot az első fokú határozatra is kiterjedően hatályon kívül helyezte, és az első fokú hatóságot új eljárás lefolytatására kötelezte. Egyetértett a felperessel abban, hogy az alperes az adózás rendjéről szóló 2003. évi XCII. törvény (továbbiakban Art.) 117. § (1) bekezdése alapján a kezesség beváltását csak a jogszabályban előírt feltételeknek való megfelelés szempontjából ellenőrizheti, és a felperes terhére csak a jogszabályban előírt feltétel megsértését róhatja fel. Ez okból kifejezett jogszabályi rendelkezés hiányában nem lehet figyelembe venni a felperes által végzett egyszerűsített hitelbírálati renddel kapcsolatos alperesi kifogásokat. A Kormányrendelet ugyanis ebben a körben előírást nem tartalmaz, azt a felperes saját belső szabályzatára bízta, mely az egyszerűsített hitelbírálati rend alkalmazását írta elő.

Miután sem a hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról szóló 1996. évi CXII. törvény (továbbiakban Hpt.), sem a Kormányrendelet, sem pedig a 14/2001. (III.9.) PM rendelet (továbbiakban PM

rendelet) rendelkezéseinek megsértése nem ad alapot a kezességbeváltási kérelem elutasítására, az adóhatóságnak azt kellett volna bizonyítania, hogy a Ptk. szabályai alapján miért mentesül a kezesi kötelezettség alól. A jogszabály felhívásán túl érdemi indokolást az alperesi határozat nem tartalmaz arra vonatkozóan, hogy a felperes jogszabálysértő hitelezési tevékenysége következtében a kezes kötelezettsége terheesebbé vált, mint amilyen az elvállaláskor volt vagy, hogy a hitelintézet hibájából a követelés egyébként behajthatatlanná vált. Az a megállapítás, hogy a felperes tevékenysége, mulasztása a követelés behajthatóságára kihatással volt, nem feleltethető meg a Ptk. 276. §-ában meghatározottaknak. Az új eljárásban az első fokú adóhatóságnak azt kell feltárnia, hogy a megállapított mulasztásokkal ok-okozati összefüggésben a kezes kötelezettsége terheesebbé, illetve a követelés egyébként behajthatatlanná vált-e.

A jogerős ítélet ellen az alperes terjesztett elő felülvizsgálati kérelmet annak hatályon kívül helyezése és a felperes keresetének elutasítása, másodlagosan az eljáró bíróság új eljárásra történő kötelezése iránt. Hangsúlyozta, amennyiben a bank a hitelkihelyezést megelőzően, majd annak utógondozása során az e körben alkotott belső szabályzatát megszegi, az önmagában olyan súlyos szabálysértés, amely megalapozza a kezességbeváltási igény elutasítását. Ez nemcsak egy formális szabálysértés, hanem az ügy érdemére kiható törvénysértés, hiszen ez közvetve a Hpt. rendelkezéseinek sérelmét is eredményezi. A felperes nem ellenőrizte a hitelszerződés cél szerinti megvalósulását, számlákat nem kért be, helyszíni ellenőrzést sem végzett. A hitel cél szerinti felhasználása mellett nincs „törvényi vélelem”. Amennyiben a felperes megfelelő ellenőrzést nem végez, az Art. 117. § (3) bekezdés alkalmazásában az alperesnek elegendő rámutatnia a felperes által végzett monitoring hiányosságaira, nem terheli annak bizonyítása, hogy a kölcsön összegét az adós nem a hitelcélnak megfelelően használta fel. Elismerte, hogy elsődlegesen valóban az állami kezességre vonatkozó speciális jogszabályoknak való megfelelést kell vizsgálni, és ha a kérelem e jogszabályoknak megfelelt, akkor viszont sor kell kerülnie a Hpt. és a Ptk. rendelkezéseinek vizsgálatára is. Ugyanígy figyelemmel kell lenni a belső szabályzat betartására is, hiszen a Hpt. 77. § (1) bekezdésének értelmében a felperes a kötelezettségvállalás megalapozottságáról köteles meggyőződni a belső szabályzatában foglaltak alkalmazásával, ennek pedig nem tett eleget. Hangsúlyozta, hogy semmi sem hatalmazza fel a felperest arra, hogy a hitelkihelyezés során kevésbé gondosan járjon el pusztán az állami garanciára hagyatkozva.

A felperes felülvizsgálati ellenkérelmében az első fokú jogerős ítélet hatályában való fenntartását indítványozta. Szerinte az alperes felülvizsgálati kérelmében érdemi jogszabálysértést nem

tudott megjelölni, állításai, mely szerint az ítélet egyes részei téves jogszabály értelmezésén alapulnak, nem helytállóak.

A felülvizsgálati kérelem az alábbiak szerint alapos.

A Kúria jogelődje, a *Legfelsőbb Bíróság* már több eseti döntésében kifejtette, hogy a perbelivel egyező, illetve ehhez hasonló hitelekhez kapcsolódó állami készfizető kezesség a számos közjogi elem miatt nem azonos a polgári jog által szabályozott készfizető kezességgel. Az állami kezességvállalás csak a Kormányrendelet szerinti szabályozásnak megfelelő hitelhez kapcsolódik, a gazdálkodáshoz szükséges forgóeszközök beszerzéséhez nyújtott, és igazoltan arra felhasznált rulírozó jellegű hitelhez. A Hpt. 78. § (1) bekezdése előírja a hitelintézetnek, hogy a döntés előtt meg kell győződnie a szükséges fedezetek, illetőleg biztosítékok meglétéről, valós értékéről és érvényesíthetőségéről. A döntés alapjául szolgáló iratokat az ügyletre vonatkozó szerződéshez kell csatolni. A Hpt. 78. § (4) bekezdése pedig rögzíti, hogy a hitelintézetnek a kockázatvállalást tartalmazó szerződés tartama alatt rendszeresen figyelemmel kell kísérnie és dokumentálnia a szerződésben foglalt feltételek megvalósulását, beleértve az ügyfél pénzügyi, gazdasági helyzetének alakulását és az (1) bekezdésben foglaltakat. Ezek a rendelkezések általánosságban fogalmazzák meg a hitelintézettől elvárható körülmekintő, gondos, a szakmai szabályoknak megfelelő eljárást, a jogszabályokban és az ezen alapuló belső szabályzatokban lefektetett előírások betartását arra is figyelemmel, hogy az állam, mint készfizető kezes a hitel kihelyezése és annak időtartama alatt nem rendelkezik jogosultságokkal, csak a beváltás iránti kérelem elbírálása során, utólag vizsgálhatja a garanciabeváltás jogszabályi feltételeinek teljesülését. Ez utóbbi vizsgálat pedig kiterjed a Kormányrendelet és a Hpt. szerinti anyagi jogi jogszabályi feltételek ellenőrzésére is.

Az alperes határozatában megjelölt felperesi mulasztások a perbeli esetben olyan érdemi hiányosságok, hibák, amelyek befolyásolták a hitelfelvevő hiteltörlesztését, a hitel megtérülését. Nem elegendő csupán a hitel kihelyezését megelőző üzleti terv vizsgálata, a hitelkihelyezést követően annak megvalósulását és a hitel visszafizetés jövőbeni teljesülését is folyamatosan ellenőrizni kell azáltal, hogy meg kell követelni az adóstól az évenkénti adatszolgáltatást, a jövőre vonatkozó üzleti tervek benyújtását és a gazdálkodási tevékenység folytatását a helyszínen ellenőrizni kell. Ezeknek az ellenőrzéseknek az elvégzése már időben figyelmeztethette volna a felperest a hitel megtérülésének kockázataira, és lehetőséget adott volna arra, hogy a hitel megtérülésének biztosítására további fedezet bevonását eszközölje.

Alapos tehát az alperes felülvizsgálati érvelése a hitel kihelyezését követő monitoring időszakban elkövetett szabálytalanságok kapcsán, amelyek a kezességbeváltás megtagadását okszerűen vonták maguk után. Nem tévedett az alperes akkor sem, amikor a felperes terhére rótta a hitel jogszerű felhasználása ellenőrzésének, az üzleti terv alaposabb elemzésének és az adós által végzett tevékenység jövedelmezősége vizsgálatának hiányát. Ekként a gondos hitelezésre vonatkozó szabályokat átlépve finanszírozta a saját maga által magas kockázatúnak ítélt adós tevékenységét.

Rámutat a Kúria arra, hogy az Art. 117. § szerinti jogintézmény célja, hogy körültekintő és gondos eljárásra kényszerítse a hitelintézeteket, hogy mindent megtegyenek annak érdekében, hogy az adósok a gondosan előkészített hitelszerződések alapján vállalásaikat megfelelően teljesítsék, és ne kerüljön sor a jogszabályi feltételek megszegése miatt az állami kezesség beváltására (KGD 2008.220.). A Kormányrendelet, a Hpt., valamint az Art. értelmében tehát előírás, hogy az adós csak jogszabály szerinti célra kapjon kölcsönt és csak olyan adós kaphat kölcsönt állami készfizető kezesség biztosítása mellett, akiről a hitelkihelyezést megelőző eljárás alapján megállapítható, hogy azt vissza fogja fizetni, illetve a hitelt a hitelezési célra használja fel. A rendelkezésre álló adatok szerint - a hitelkihelyezést és azt követő felperesi magatartás vizsgálata alapján - egyértelműen rögzíthető, hogy a felperes eljárása sem a hitel kihelyezésekor, sem később nem felelt meg a jogszabályi és belső szabályzatában írt rendelkezéseknek, ezért a beváltás iránti kérelem megalapozottan és jogszerűen került elutasításra.

Tévedett az első fokú bíróság, amikor a felperes hitelkihelyezés és annak ellenőrzése során tanúsított magatartását ettől eltérően értékelve arra a következtetésre jutott, hogy ezek nem vezettek a hitel visszafizetésének lehetetlenüléséhez. Az alperes által feltárt tényállásból egyértelműen megállapítható volt az az ok-okozati összefüggés, amelyet az első fokú bíróság eljárása során hiányolt és annak meghatározása is, hogy a felperesi magatartás tanúsításával az állami kezességvállalásra jogszerűen nem kerülhetett sor.

A Kúria a kifejtettekre figyelemmel a jogerős ítéletet a felülvizsgálati kérelemben foglaltak alapján a Pp. 275. § (4) bekezdése alapján hatályon kívül helyezte, és a felperes keresetét elutasította.

A Pp. 270. § (1) bekezdése szerint alkalmazandó Pp. 78. § (1) bekezdésében foglaltak alapján kötelezte a felperest az együttes

első- és felülvizsgálati eljárásban felmerült perköltség megfizetésére.

Az első fokú és felülvizsgálati eljárási illetékre vonatkozó ítéleti rendelkezés az illetékekről szóló 1990. XCIII. törvény 50. § (1) bekezdésében és a 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 13. § (2) bekezdésében foglaltakon alapul. A fizetendő illeték összege a felperes által beváltani kívánt összeg mértékéhez igazodott, az első fokú eljárásban annak 6%-át kitevő, míg a felülvizsgálati eljárásban a 2012. január 1. napjával módosult Itv. 50. § (1) bekezdése alapján annak 10%-os mértékű összegben került megállapításra.

Budapest, 2013. november 21.

**Dr. Hajnal Péter sk. tanácselnök, Dr. Heinemann Csilla sk. előadó
bíró, Dr. Mudráné dr. Láng Erzsébet sk. bíró**